

Safonau'r Gymraeg

Adroddiad Monitro Blynyddol

Taf o Ebrill 2018 – 31ain o Fawrth 2019

Headquarters
Pencadlys

Gwasanaeth Tân ac Achub
De Cymru

South Wales
Fire and Rescue Service

Cynnwys

Cyflwyniad	3
Cefndir Safonau'r Gymraeg	3
Safonau a gymhwysir at Awdurdod Tân ac Achub De Cymru	4
Tudalen Gwefan Safonau'r Gymraeg	5-6
Monitro cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg	7
Gweithredu Safonau'r Gymraeg	8
Gwasanaethau Cyfieithu i'r Gymraeg	8
Polisiau Corfforaethol	8
Swyddi a Sgiliau Cymraeg	9
Darparu Hyfforddiant Cymraeg	9
Bod yn Weithredol wrth Hyrwyddo'r Gymraeg a Diwylliant Cymru	10
Nifer yr ymweliadau i dudalennau wefan Cymraeg	11-12
Dadansoddiad o'r rhyngweithiadau â gwefan a thudalennau cyfryngau cymdeithasol	13-14
Nifer y staff sydd â sgiliau iaith Gymraeg	15
Hyfforddiant a chysiau drwy gyfrwng y Gymraeg	15
Cwynion a dderbyniwyd mewn perthynas â Safonau'r Gymraeg	15

Cyflwyniad

Mae Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru yn falch o gyhoeddi ei Adroddiad Monitro Blynyddol ar Safonau'r Gymraeg 2018-2019. Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf mae'r Gwasanaeth wedi parhau i fonitro ei gynnydd yn erbyn y Safonau, wrth gydweithio â Gwasanaethau Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru a Gogledd Cymru ill dau. Rydym wedi ymrwymo i ddarparu gwasanaeth dwyieithog o safon i gymunedau De Cymru ac yn ymdrechu'n barhaus i wella ein darpariaeth Gymraeg.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg.

Cefndir Safonau'r Gymraeg

O dan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011, mae'n ofynnol i bob sefydliad gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru gydymffurfio â dyletswyddau iaith, sy'n sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Mae'r dyletswyddau'n annog hyrwyddo'r Gymraeg, defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol ac yn ei gwneud yn ofynnol i ddarparu ar gyfer hygyrchedd y Gymraeg i'r cyhoedd.

Mae Adran 44 o Fesur 2011 yn caniatáu i Gomisiynydd y Gymraeg gyflwyno hysbysiad Cydymffurfio, yn ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio ag un neu ragor o safonau sy'n benodol gymwys iddo. Yn dilyn hyn cyflwynwyd Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 5) 2016, i'r Awdurdodau Tân ac Achub yng Nghymru.

Yn unol ag Adran 44 o Fesur 2011, diben Safonau'r Gymraeg yw darparu:

- Eglurdeb o ran y Gymraeg ar gyfer sefydliadau
- Eglurdeb i siaradwyr Cymraeg o ran pa wasanaethau y gellir disgwyl eu derbyn drwy gyfrwng y Gymraeg
- Cysondeb gwell o ran gwasanaethau Cymraeg ac ansawdd gwell i ddefnyddwyr

Safonau a gymhwysir at Awdurdod Tân ac Achub De Cymru

Ar ôl cyflwyno cais yn herio Safonau 118 a 123, derbyniodd yr Awdurdod gadarnhad gan Gomisiynydd y Gymraeg ar yr 31ain o Fai 2018 bod Safon 118 wedi'i disodli gan **Safon 119** a bod Safon 123 wedi'i dileu.

Safon 119 newydd

Rhaid i chi sicrhau:

- (a) bod testun hafan eich mewnrwyd ar gael yn Gymraeg
- (b) bod unrhyw destun Cymraeg ar hafan eich mewnrwyd (neu, lle bo'n berthnasol, hafan mewnrwyd Gymraeg) yn gwbl weithredol, ac
- (c) nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg

Yn dilyn penderfyniadau'r Comisiynydd Cyflwynwyd hysbysiad Cydymffurfio diwedddaredig i'r Awdurdod. Mae cyfanswm o **150** o Safonau'r Gymraeg bellach yn eu lle o fewn y categorïau canlynol:

- **Deparu gwasanaethau** - 66 o safonau (1-81)
- **Llunio polisïau** - 9 safon (85-94)
- **Gweithredol** - 47 o safonau (95-141)
- **Cadw cofnodion*** - 8 o safonau (143-151)
- **Atodol*** - 20 o safonau ar draws 4 categori (152 - 171)

Cymhwysir y Safonau ar gyfer cadw cofnodion* a'r Safonau atodol* i helpu sefydliadau â'r broses o hunanreoli eu cydymffurfiaeth.

Safonau'r Gymraeg

Yn y Cartref

Mewn Busnes

Diogelwch ar y Ffyrdd

Eich Cymuned

Pwy ydym ni / Safonau'r Gymraeg

Safonau'r Gymraeg

Adref

Amserlen UKRO

Cofrestr Buddiannau'r Aelodau Awdurdod Tân ac Achub De Cymru

Llyfrgell Cyhoeddiadau

Cynllun Gwella

Cysylltu â ni

Diogeludata

Eich Diogelwch a Lles

➤ Diogelwch ar y Ffyrdd

➤ Eich Cymuned

➤ Mewn Busnes

➤ Yn y Cartref

Safonau'r Gymraeg ac Awdurdod Tân ac Achub De Cymru

O dan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011, mae'n ofynnol i bob sefydliad Gwasanaeth Cyhoeddus yng Nghymru gydymffurfio â dyletswyddau iaith sy'n sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Mae'r dyletswyddau'n annog hyrwyddo'r Gymraeg, defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiad mewnol ac yn mynnu bod darpariaeth ar gael i'r cyhoedd o ran hygyrchedd y Gymraeg.

Cyflwynwyd Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 5) 2016 i'r Awdurdodau Tân ac Achub yng Nghymru. Mae safonau'r Gymraeg yn darparu

- Eglurder i sefydliadau ar yr iaith Gymraeg
- Eglurder i siaradwyr Cymraeg ar ba wasanaethau y gallant ddisgwyl eu derbyn yn Gymraeg
- Mwy o gysondeb mewn Gwasanaethau Cymraeg a gwella ansawdd i ddefnyddwyr

Mae'r rheoliadau'n nodi bod Mesur 2011 yn caniatáu i Gomisiynydd Cymru ddyroddi Hysbysiad Cydymffurfio, sy'n ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio ag un neu fwy o safonau sy'n benodol gymwys iddo.

Tudalen Gwefan Safonau'r Gymraeg

Mae gan y Gwasanaeth dudalen benodol ar gyfer safonau'r Gymraeg dan 'Pwy ydym ni' ar ddewislen gwefan y Gwasanaeth. Mae'r dudalen yn cynnwys gwybodaeth am gyflwyno safonau'r Gymraeg ynghyd â dolenni i Hysbysiad Cydymffurfio, Cynllun Gweithredu ac Adroddiad Monitro Blynyddol yr Awdurdod.

Darperir manylion i ddefnyddiwr y wefan yn esbonio sut i gofrestru cwyn neu ganmoliaeth ynghylch cydymffurfio â'r Safonau a rhoddir manylion cyswllt ar gyfer ymholiadau ynghylch ein Gwasanaeth a'r Gymraeg.

[Tudalen Gwefan Safonau'r Gymraeg:](#)

<http://bit.ly/safonaur-gymraeg>

[Y drefn ar gyfer cwynion a chanmolaeth mewn perthynas â Safonau'r Gymraeg:](#)

<http://bit.ly/cysylltu-a-ni>

Monitro cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg

Fel corff cyhoeddus, mae'n ofynnol i'r Gwasanaeth hunan-reoleiddio ar gyfer Comisiynydd y Gymraeg. Mae hyn yn golygu monitro ein cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg a sicrhau ein bod yn rhoi digon o gyfle i bobl ddefnyddio'r Gymraeg wrth weithio gyda ni neu wrth ddefnyddio ein gwasanaethau.

Safonau a osodwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg i gynorthwyo â hunan-reoleiddio yw'r Safonau ar gyfer cadw cofnodion a'r Safonau atodol. Mae'n ofynnol i'r Awdurdod gofnodi'n gyfnodol sut rydym yn cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg a sut rydym yn delio â'r cyhoedd. Mae cofnodi'r manylion hyn yn ein galluogi i ddangos sut rydym yn cynnal cydymffurfiaeth.

Mae monitro cydymffurfiaeth â'r safonau hefyd yn golygu cyhoeddi Adroddiad Monitro Blynyddol ar y wefan allanol erbyn y 30ain o Fedi bob blwyddyn. Mae cynnwys yr adroddiad hwn fel a ganlyn:

- Y modd y mae'r Gwasanaeth wedi cydymffurfio â'r gwahanol ddsbarthiadau o Safonau
- Nifer y gweithwyr sydd â Sgiliau Iaith Gymraeg - Safon 147
- Nifer (a chanran os yw'n berthnasol) yr aelodau staff a fynychodd hyfforddiant penodol y mae'n rhaid ei ddarparu yn Gymraeg os yw ar gael yn Saesneg (sef hyfforddiant ar recriwtio a chyfweld, rheoli perfformiad, cwynion a gweithdrefnau disgyblu, anwytho, delio â'r cyhoedd ac iechyd a diogelwch) - Safon 148
- Nifer y swyddi newydd a gwag sy'n cael eu categoreiddio fel rhai lle mae Sgiliau Cymraeg yn hanfodol, yn ddymunol, nid yn angenrheidiol, neu angen eu dysgu - Safon 151
- Nifer y cwynion a dderbyniwyd gan y sefydliad am bob dosbarth o Safonau - Safon 143

Gweithredu Safonau'r Gymraeg

Cyfrifoldeb y Tîm Arwain Gweithredol a'r Penaethiaid Gwasanaethau yw cydymffurfiaeth yr Awdurdod â Safonau'r Gymraeg. Mae pob Pennaeth Gwasanaeth yn gyfrifol am gydymffurfio â'r Safonau sy'n berthnasol i'w hadrannau hwy ac mae'n ofynnol iddynt gynnal adolygiad cydymffurfio unwaith y flwyddyn.

Gwasanaethau Cyfieithu i'r Gymraeg

Yn ystod y flwyddyn yn dilyn gosod hysbysiad cydymffurfio'r Awdurdod ar y 30ain o Fedi 2016, profwyd cynnydd gennym yn y galw am ein gwasanaethau cyfieithu mewnol i'r Gymraeg. Penderfynwyd y byddai angen adnoddau ychwanegol i ddelio ag effaith y Safonau ac o ganlyniad, penodwyd Cyfieithydd Cymraeg dros dro ym mis Ionawr 2018.

Sefydlwyd y swydd hon yn barhaol wedyn ym Mawrth 2019. Bellach, mae gan y Gwasanaeth ddau gyfieithydd parhaol, un amser llawn ac un rhan amser. Bydd y capasiti cynyddol hwn yn arwain at ddatrasiad tymor hir mwy effeithiol o ran cyfieithu, tra bydd hefyd yn manteisio i'r eithaf ar feddalwedd cof cyfieithu'r Gwasanaeth.

Polisiâu Corfforaethol

Mae gan y Gwasanaeth nifer o bolisiâu corfforaethol sydd ar gael i'r cyhoedd. Maent oll yn cael eu cyfieithu a'u cyhoeddi ar wefan y Gwasanaeth a gellir eu cyrchu drwy ddefnyddio'r ddolen isod:

<http://bit.ly/polisi-corfforaethol>

Mae'r Gwasanaeth yn parhau i adolygu ei gynnydd yn erbyn y Safonau Lluio Polisiâu wrth lunio polisiâu newydd neu adolygu polisiâu cyfredol. Mae hyn yn rhoi cyfle i unigolion gyfeirio at bolisiâu/gweithdrefnau yn eu hiaith ddewisol.

Swyddi a Sgiliau Cymraeg

Mae'r Gwasanaeth yn hysbysebu swyddi gwag trwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg ac mae'r rhain yn ymddangos ar y dudalen 'Swyddi Gwag Diweddaraf' ei wefan. Mae pob swydd o fewn y Gwasanaeth yn cael eu categorio yn Gymraeg Hanfodol neu Gymraeg Dymunol. Ar gyfer y swyddi hynny sydd o fewn y categori Hanfodol, asesir ymgeiswyr ar eu sgiliau Cymraeg fel rhan o'r prosesau Llundain Rhestr Fer a Dethol.

Mae'r tabl isod yn dangos y ffigurau ar gyfer nifer y swyddi newydd a gwag a gododd yn ystod blwyddyn ariannol 2018 – 2019 yr Awdurdod a'u categorio fel Cymraeg Hanfodol neu Gymraeg Dymunol.

Swyddi newydd a gwag Ebrill 2018 - Mawrth 2019	Swyddi wedi'u categorio fel Cymraeg Hanfodol	Swyddi wedi'u categorio fel Cymraeg yn ddymunol
64	4	60

Darparu Hyfforddiant Cymraeg

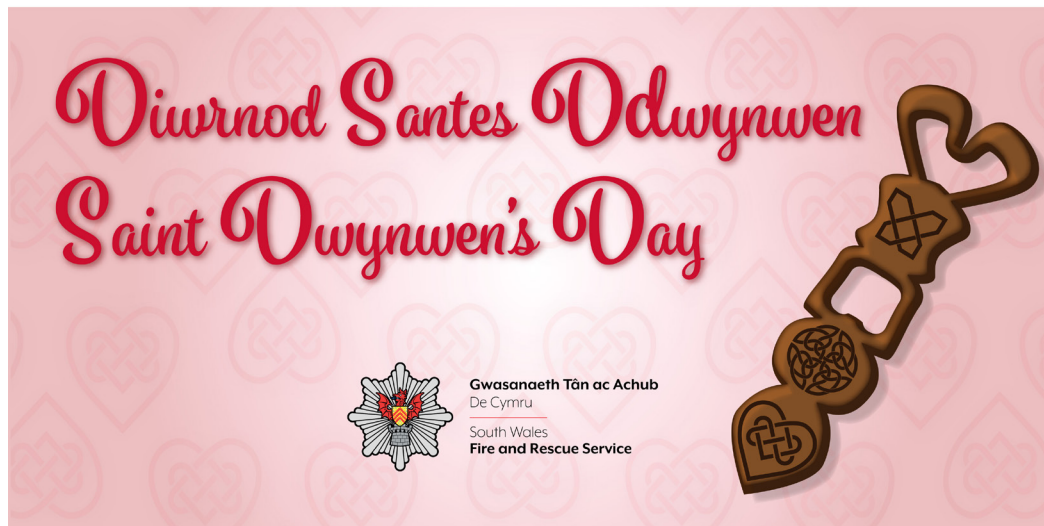
Cynigir cyrsiau Cymraeg i bob gweithiwr yn flynyddol. Yn ystod haf 2018, llwyddodd deuddeg o fyfyrwyr yn yr arholiadau Cymraeg yr oeddent wedi eu sefyll gyda Phrifysgol De Cymru. Mae staff ychwanegol wedi cofrestru ar gyrsiau Cymraeg rhan-amser eleni. Darperir y cyrsiau hyn gan Ddysgu Cymraeg Gwent, Dysgu Cymraeg Bro Morgannwg a Dysgu Cymraeg Morgannwg.

Bod yn Weithredol wrth Hyrwyddo'r Gymraeg a Diwylliant Cymru

Mae'r Gwasanaeth wedi hyrwyddo diwylliant Cymru'n fewnol gan ddefnyddio'r fewnryd, e-byst cyffredinol, posterï, arwyddion ac adnoddau geirfa Gymraeg.

Cynhwysodd hyn hyrwyddo dyddiadau arbennig yng nghalendr Cymru:

- Diwrnod Shwmae Shwmae – y 15fed o Hydref
- Dydd Santes Dwynwen – y 25ain o Ionawr
- Dydd Gŵyl Dewi – y 1af o Fawrth

Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru

South Wales
Fire and Rescue Service

CYMRAEG

ENGLISH

Ein Gweledigaeth
I wneud De
Cymru'n
ddiogelach wrth
leihau risg

Our Vision
To make South
Wales safer by
reducing risk

Nifer yr ymweliadau i dudalennau wefan Cymraeg

Mae gwefan allanol y Gwasanaeth yn gwbl ddwyieithog ac mae'n rhoi dewis gweithredol i bob ymwelydd gyrchu ei chynnwys drwy gyfrwng y Gymraeg neu'r Saesneg.

Cofnodir perfformiad y fersiwn Gymraeg o'r safle yn ystod Ebrill 2018 – Mawrth 2019 yn y tabl isod:

Meini Prawf	Y Wefan Gymraeg	Y Wefan Saesneg
YMWELIADAU UNIGRYW Â THUDALEN	36,842	280,944
GRŴP OEDRAN PENNAF	25-34 oed	25-34 oed
DEFNYDDWYR	22,358	87,810
AMSER A DREULIWDYD AR Y WEFAN FESUL SESIWN	1 munud 12 eiliad	2 munud 20 eiliad
TUDALENNAU MWYAF POBLOGAIDD	Tudalennau Recriwtio	Tudalennau Recriwtio

Dadansoddiad o'r rhyngweithiadau â gwefan a thudalennau cyfryngau cymdeithasol

Mae'r Gwasanaeth wedi cymryd camau i sicrhau bod ei holl ymgyrchoedd hyrwyddo a diogelwch drwy ei sianeli cyfryngau cymdeithasol ar gael yr un mor hawdd i siaradwyr Cymraeg ag y maent i siaradwyr Saesneg. Cyflawnwyd hyn drwy greu sianeli ar wahân ar gyfer y ddwy iaith, gyda chyfrif Trydar pwrpasol Cymraeg @TanDeCymru yn ogystal â thudalen Facebook bwrpasol Gymraeg.

Ceir isod ddata perfformiad ar gyfer pob un o'r sianelau ar gyfer Ebrill 2018 – Mawrth 2019:

Meini Prawf

	@TanDeCymru	@SWFireandRescue
DDILYNWR (EBRILL 2018 - MAWRTH 2019)	112	27,600
TRYDAR	2,005	2,200
HOFFI	220	19,000

Meini Prawf
DDILYNWR
 (EBRILL 2018 - MAWRTH 2019)

DILYNWYR YCHWANEGOL
 (YN YSTOD Y 3 MIS DIWETHAF)

HOFFI NEWYDD
 (EBRILL 2018 - MEHEFIN 2018)

HOFFI NEWYDD
 (GORFENNAF 2018 - MEDI 2018)

HOFFI NEWYDD
 (OCTOBER 2018 - DECEMBER 2018)

HOFFI NEWYDD
 (JANUARY 2019 - MARCH 2019)

CYFANSWM HOFFI NEWYDD
 YN YSTOD Y CYFNOD HWN

Tudalen Gymraeg
234
15 (+6%)
137
65
30
7
239
Tudalen Saesneg
23,557
1,192 (+5%)
1,098
1,361
426
1,569
4,499

Nifer y staff sydd â sgiliau iaith Gymraeg

Mae gan Borth AD y Gwasanaeth y gallu i gofnodi sgiliau iaith. Gofynnir i bob gweithiwr ddyfarnu sgôr rhwng 0-5 ar gyfer lefel eu sgiliau ddarllen, siarad, deall ac ysgrifennu Cymraeg a Saesneg gan nodi ai Cymraeg neu Saesneg yw eu dewis iaith. Diweddarir y wybodaeth hon yn rheolaidd ac mae'n ofynnol i ddechreuwy'r newydd ddarparu'r wybodaeth hon wrth iddynt ymuno â'r Gwasanaeth.

Hyfforddiant a chyrsiau drwy gyfrwng y Gymraeg

Mae dau brif bwynt cyswllt ar gyfer hyfforddi staff, sef y Tîm Dysgu a Datblygu ym Mhencadlys y Gwasanaeth Tân a'r Ganolfan Hyfforddi a Datblygu ym Mhorth Caerdydd. Ni chynhaliwyd dim cyrsiau hyfforddi drwy gyfrwng y Gymraeg yn ystod y flwyddyn hon ac ni dderbyniwyd unrhyw geisiadau amdanynt.

Cwynion a dderbyniwyd mewn perthynas â Safonau'r Gymraeg

Mae'r adran Cymorth Busnes yn cofnodi'r holl gwynion a dderbynnir gan y Gwasanaeth drwy'r dudalen 'Cysylltu â Ni' a'r adran honno sy'n ymdrin â nhw i gychwyn. Yn dilyn hynny cyfeirir unrhyw gwynion at yr adran berthnasol. Ni chafodd yr Awdurdod unrhyw gwynion ynglŷn â'i gydymffuriad â Safonau'r Gymraeg.

Mae Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru yn croesawu adborth ynghylch y wybodaeth a geir yn yr adroddiad hwn a'r cyflwyniad. Cysylltwch â ni drwy ffonio 01443 232000 neu drwy law e-bost WelshLanguage@decymru-tan.gov.uk

**Gwasanaeth Tân ac Achub
De Cymru**

**South Wales
Fire and Rescue Service**

Pencadlys Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru
Parc Busnes Forest View, Llantrisant, Rhondda Cynon Taf, CF72 8LX.

01443 2232000

YGymraeg@decymru-tan.gov.uk